

Lieta C-303/19

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2019. gada 11. aprīlis

Iesniedzējtiesa:

Corte suprema di cassazione (Itālija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 5. februāris

Kasācijas sūdzības iesniedzējs:

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale

Pretsūdzības iesniedzējs:

VR

Pamatlietas priekšmets

Prasība atcelt apelācijas tiesas spriedumu, ar kuru konstatēts tāda tiesiskā regulējuma diskriminējošais raksturs pilsonības dēļ, kas kodolģimenes pabalsta aprēķina nolūkos neiekļauj kodolģimenē trešās valsts valstspiederīgā, kas ir uzturēšanās atļaujas turētājs Direktīvas 2003/109/EK izpratnē, ģimenes locekļus, kuri dzīvo trešajā izcelsmes valstī, savukārt ietver dalībvalsts pilsoņa ģimenes locekļus – nerezidentus.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Saskaņā ar LESD 267. pantu tiek jautāts, kā interpretēt Direktīvas 2003/109/EK 11. panta 1. punkta d) apakšpunktu, kā arī vienlīdzīgas attieksmes principu

Prejudiciālais jautājums

Vai Padomes Direktīvas 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) 11. panta 1. punkta d) apakšpunkts, kā arī vienlīdzīgas attieksmes starp pastāvīgajiem iedzīvotājiem un valsts pilsoņiem princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, uz kura pamata pretēji tam, kas paredzēts dalībvalsts pilsoņiem, no kodolģimenes locekļu skaita, lai aprēķinātu kodolģimenes pabalstu, tiek izslēgti darba ņēmēja, kurš ir pastāvīgais iedzīvotājs un trešās valsts valstspiederīgais, ģimenes locekļi, ja viņi dzīvo trešajā izcelsmes valstī?

Atbilstošās Savienības tiesību normas un judikatūra

Padomes Direktīva 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.), 2. pants un 11. panta 1., 2. un 4. punkts, kā arī 12., 13. un 14. apsvērums

Tiesas spriedumi, 2015. gada 2. septembris, Komisija/Nīderlande (C-508/10, EU:C:2012:243), un 2012. gada 24. aprīlis, *Kamberaj* (C-571/10, EU:C:2012:233)

Atbilstošās valsts tiesību normas

1988. gada 13. marta *decreto legge n. 69 – Norme in materia previdenziale, per il miglioramento delle gestioni degli enti portuali ed altre disposizioni urgenti* (Dekrētlukums Nr. 69 par ostas iestāžu pārvaldības uzlabošanu un citi steidzami noteikumi), kas pārveidots par 1988. gada 13. maija Likumu Nr. 153 (1988. gada 20. jūnija *GURI* Nr. 143), 2. pants: “1. Algota darba ņēmējiem, pensiju saņēmējiem un no sava algotā darba izrietošo sociālā nodrošinājuma maksājumu saņēmējiem [...], valsts ierēdņiem [...], kopš samaksas perioda, kas sākas 1988. gada 1. janvārī, ģimenes pabalsti [...] tiek aizstāti, ja ir izpildīti šā panta noteikumos paredzētie nosacījumi, ar kodolģimenes pabalstu. 2. Pabalsts diferencēti pienākas atkarībā no kodolģimenes skaitliskā sastāva un ienākumiem saskaņā ar šim dekrētam pievienoto tabulu. Ienākumu robežas minētajā tabulā palielinās [...] kodolģimēnēm, kurās ietilpst personas, kuras fiziskas vai garīgas slimības vai invaliditātes dēļ absolūti un pilnīgi nespēj veikt peļņu nesošu darbu, vai arī, ja personas ir nepilngadīgas, kam ir pastāvīgas grūtības veikt savam vecumam atbilstošos uzdevumus un funkcijas. Tās pašas ienākumu robežas palielinās [...], ja 1. punktā minētās personas ir atraitņi vai atraitnes, šo personu laulība ir šķirta, šīs personas ir laulātas, bet dzīvo šķirti, šīs personas nesastāv laulībā. No 1994. gada 1. jūlija, ja 6. punktā minētajā kodolģimēnē ietilpst divi vai vairāk bērni, maksājamā pabalsta ikmēneša summa tika palielināta [...] par katru bērnu, izslēdzot pirmo. [...] 6. Kodolģimēnē ietilpst laulātie, izslēdzot juridiski un faktiski atšķirto laulāto, un bērni un viņiem pielīdzinātās personas, [...] kas jaunāki par 18 gadiem vai arī bez vecuma ierobežojuma, ja viņi fiziskas vai garīgas slimības vai invaliditātes dēļ absolūti un pilnīgi nespēj veikt peļņu nesošu darbu. [...] 6.a 6. punktā minētajā kodolģimēnē neietilpst ārvalstu pilsoņa laulātais/laulātā

un bērni, un pielīdzinātās personas, kuru pastāvīgā dzīvesvieta neatrodas republikas teritorijā, neskarot gadījumus, kad valsts, kuras pilsonis ir ārzemnieks, ir paredzējis savstarpības režīmu attiecībā pret Itālijas pilsoņiem, vai arī, ja ir noslēgta starptautiska konvencija ģimenēm izmaksājamo summu jomā. Tās valstis, kurās ir spēkā savstarpības princips, nosaka Darba un sociālā nodrošinājuma ministrija (*Ministro del lavoro e della previdenza sociale*) pēc Ārlietu ministrijas (*Ministro degli affari esteri*) uzklausīšanas. [...] 8.a Vienai un tai pašai kodolģimenei nevar piešķirt vairāk par vienu pabalstu. Tās kodolģimenes locekļiem, kurai piešķirts pabalsts, kā ar šo pabalstu nesaderīgs nedrīkst tikt piešķirts neviens cits pabalsts vai ģimenēm izmaksājama summa, lai kam tas/tā pienāktos. 9. Kodolģimenes ienākumus veido kopējo, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (*Irpef*) apliekamo ienākumu summa, kurus kodolģimenes locekļi saņēmuši kalendārajā gadā pirms katra gada 1. jūlija, un tam ir vērtība pabalsta piešķiršanai līdz nākamā gada 30. jūnijam. [...] Ienākumus veido arī jebkāda veida ienākumi, [...] ja tie pārsniedz [...]. Ienākumos neieskaita kompensācijas par darba tiesisko attiecību izbeigšanu neatkarīgi no to nosaukuma un šādu kompensāciju avansus, kā arī šajā pantā paredzēto pabalstu. [...].”

2007. gada 8. janvāra *decreto legislativo n. 3 – Attuazione della direttiva 2003/109/CE* [...] (Leģislatīvais dekrēts Nr. 3 par Direktīvas 2003/109/EK [...] īstenošanu; 2007. gada 30. janvāra *GURI* Nr. 24), kas direktīvas noteikumus iekļauj 1998. gada 25. jūlija *decreto legislativo n. 286 – Testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell’immigrazione e norme sulla condizione dello straniero* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 286 par konsolidētajiem noteikumiem attiecībā uz imigrāciju un ārzemnieka statusu; 1998. gada 18. augusta *GURI* Nr. 191 kārtējais pielikums) tekstā, kura 9. panta 1. punktā ir noteikts šādi: “Ārvalstnieks, kuram vismaz piecus gadus ir bijusi derīga uzturēšanās atļauja un kurš pierāda, ka viņam ir ienākumi, kas nav mazāki par ikgadējā sociālā pabalsta apmēru, un – gadījumā, ja pieteikums attiecas uz ģimenes locekļiem, – pietiekami ienākumi [...] un piemērots mājoklis, kas atbilst [attiecīgajās valsts tiesību normās paredzētajiem] minimālajiem nosacījumiem, var lūgt policijas priekšnieku izsniegt viņam un viņa ģimenes locekļiem pastāvīgās uzturēšanās [ES] atļauju [...]; un 12. punktā ir noteikts šādi: “Papildus noteikumiem, kas attiecas uz ārvalstnieku, kurš likumīgi dzīvo Itālijas teritorijā, [ES] pastāvīgās uzturēšanās atļaujas īpašniekiem ir tiesības: [...] c) saņemt sociālās palīdzības un sociālā nodrošinājuma pabalstus, pabalstus, kas attiecas uz veselības aizsardzības, izglītības un sociālo jomu, kā arī pabalstus saistībā ar piekļuvi sabiedrībai pieejamajām precēm un pakalpojumiem, ieskaitot mājokļa iegūšanas valsts iestāžu pārvaldītajās mājās procedūrai, ja vien nekur nav paredzēts pretējais un pierādīts, ka ārvalstnieks faktiski dzīvo valsts teritorijā [...].”

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 VR ir Itālijā nodarbināts Pakistānas pilsonis, kura ģimenes locekļi laikā no 2011. gada septembra līdz 2014. gada aprīlim izceļoja no Itālijas, lai atgrieztos savā izcelsmes valstī. Par minēto laikposmu VR gan darba devējs, gan *INPS*

(Valsts sociālā nodrošinājuma institūts) atteica kodolģimenes pabalstu, argumentējot to tādējādi, ka attiecībā uz ārvalstu pilsoņiem Dekrētlikuma 69/88 2. panta 6.a punktā no kodolģimenes locekļu skaita minētā pabalsta aprēķinam tiek izslēgti darba ņēmēja laulātais un bērni, kuru pastāvīgā dzīvesvieta nav Itālijā.

- 2 Pamatojoties uz Direktīvas 2003/109/EK 11. pantu un atbilstošajām īstenošanas normām Itālijas tiesiskajā regulējumā, vispirms *Tribunale di Brescia* (Brešas tiesa), tad *Corte di appello di Brescia* (Brešas apelācijas tiesa) konstatēja minētā 2. panta 6.a punkta diskriminējošo raksturu un pārtrauca tā piemērošanu, piespriežot *INPS* un darba devējam atlīdzināt darba ņēmējam ieturētās summas.
- 3 *INPS* iesniedz kasācijas sūdzību, pieprasot atcelt apelācijas tiesas spriedumu.

Prasītāja pamatlietā galvenie argumenti

- 4 Pēc *INPS* domām, pretēji pārsūdzētajā spriedumā noteiktajam, kodolģimenes pabalsta piešķiršanai ir nevis palīdzības raksturs, kā tas esot prasīts Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punktā, kurā ir prasīta vienlīdzīga attieksme attiecībā uz sociālo nodrošināšanu, sociālo palīdzību un sociālo aizsardzību, kā noteikts valsts tiesību aktos, bet gan sociālā nodrošinājuma raksturs, un tas nav “pamata” pabalsts 13. apsvēruma izpratnē, tāpēc tas var ietilpt atkāpē no tā paša 11. panta 4. punktā paredzētā noteikuma par vienlīdzīgu attieksmi pret pilsoņiem un ārzemniekiem.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 5 Dekrētlikuma 69/1988 2. pantā minētais kodolģimenes pabalsts ir materiāla piemaksa, ko saņem visi darba ņēmēji un pensiju vai no algota darba izrietošu sociālo maksājumu saņēmēji, ja vien viņu kodolģimene saņem ienākumus, kas nepārsniedz noteiktu sliekšni.
- 6 Minētā pabalsta, ko izmaksā *INPS*, summa tiek aprēķināta proporcionāli ģimenes skaitliskajam sastāvam, bērnu skaitam un ģimenes ienākumiem. Sociālā nodrošinājuma iemaksu veic darba devējs vienlaikus ar atalgojuma izmaksu saskaņā ar procentuālo atalgojuma daļu, ko uzrēķina darba ņēmēja bruto atalgojumam. Tad *INPS* veic galīgo izlīdzinājumu starp darba devēja izmaksātajiem pabalstiem un viņa maksājamām sociālā nodrošinājuma iemaksām.
- 7 Valsts judikatūrā pabalsts pēc rakstura dažreiz ir definēts kā *sociālais nodrošinājums*, jo runa ir par piemaksu vai nu pie pensijas vai atalgojuma, kas ir attiecība pret veikto darbu un ko finansē iemaksas, kuras maksā visi darba devēji, lai garantētu pietiekamus ienākumus ģimenēm, kuras kopumā ir trūcīgas, citreiz kā *palīdzība*, ievērojot, ka gan paša pabalsta summa, gan ienākumi, ko izmanto par pabalsta piešķiršanas parametru, tiek palielināti ģimenēm, kurām nepieciešama lielāka aizsardzība, jo tās ietver personas ar invaliditāti vai grūtībās nonākušas nepilngadīgas personas.

Tomēr iesniedzējtiesai šī nošķiršana nešķiet nozīmīga, un, pēc tās domām, runa katrā ziņā ir pasākumu, kas ietilpst Direktīvas 2003/109/EK 11. panta 1. punkta d) apakšpunkta darbības jomā.

- 8 No apstākļa, ka likums kodolģimenes locekļiem piešķir būtisku nozīmi pabalsta struktūrā un identificē viņus kā būtiskus finansiālās piemaksas, ko atalgojuma vai pensijas saņēmējam ir tiesības saņemt, saņēmējus, rodas šaubas par interpretāciju, kas pamato lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu: proti, vai no kodolģimenes var tikt izslēgti ārvalsts pilsoņa ģimenes locekļi, un nevis valsts pilsoņa ģimenes locekļi, ja par viņu faktisko pastāvīgo dzīvesvietu vairs nav uzskatāma Itālija, un ja nav savstarpības nosacījumu ar viņu piederības valsti, ja tiek ņemts vērā, ka attiecīgi Direktīvas 2003/109/EK ceturtajā apsvērumā un 2. panta 1. punktā ir paziņots, ka šīs direktīvas mērķis ir “to trešo valstu pilsoņu integrācija, kas ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji”, un ir definēts, ka ģimenes locekļi ir “trešās valsts pilsoņi, kas dzīvo attiecīgajā dalībvalstī”.
- 9 Tiesa līdz šim ir spriedusi tikai par gadījumiem, kuros gan pieprasīto sociālās aizsardzības tiesību īpašnieki, gan visa viņu kodolģimene pastāvīgi dzīvoja dalībvalstī vai arī bija pārcēlušies no vienas dalībvalsts uz citu. Tātad šis prejudiciālais jautājums vēl nav ticis uzdots.

DARBA VĒRŠ